

ಸಂಪಾದಕೀಯ

“ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ”

ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಜಗತ್ತು

ಶ್ರೀಮಾತೆ ಶಾರದಾದೇವಿಯವರು ತಮ್ಮ ಇಳಿವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಚಪಾತಿ ಲಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಭಕ್ತನೊಬ್ಬನು ಹೇಳಿದ: “ತಾಯಿ, ನಿಮಗೆ ಅನೇಕರು ಸಹಾಯಕರಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೀವು ಇಷ್ಟೊಂದು ಪರಿಶ್ರಮಪಡುವುದು ಏತಕ್ಕೆ?” ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರು ಹೇಳಿದರು: “ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಇರುವಂತೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿವು.” ಇಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೆಲಸದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಜಗತ್ತು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾದುದು. ‘ಜಗತ್’ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವೇ ಕ್ರಿಯೆ ಎಂದು. ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಕಾರ್ಯನಿರತವಾಗಿದೆ. ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ ವಾಗಿರುವುದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಗ್ರಹಗಳು ನಿರಂತರ ಚಲಿಸುತ್ತಿವೆ. ಸೂರ್ಯನೂ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಹಾಗೆಯೇ ಎಲ್ಲ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೂ ನೀಹಾರಿಕೆಗಳೂ ಸಹ. ನಾವು ಯಾವುದನ್ನು ಜಡವಸ್ತುವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೋ ಅದೂ ಕೂಡ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿದೆ—ಅದರ ಅಣುಗಳು, ಪರಮಾಣುಕಣಗಳು ಅವ್ಯಾಹತ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವವು. ಮಾನವನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ನಿಷ್ಕ್ರಿಯನಾಗಿ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವನ ದೇಹದ ವಿವಿಧ ಅಂಗಾಂಗಗಳು ಅವಿಶ್ರಾಂತವಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಮಹಾಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಜಗತ್ತು ಮೂಲ ಕಾರಣವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಲಯವಾದಾಗಲೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಗುಣಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ‘ಪ್ರಕೃತಿ’ ಎಂದರೇ ತೀವ್ರ ಕ್ರಿಯೆ ಎಂದರ್ಥ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವೇ.

ಜೀವನವನ್ನು ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜೀವಿಸುವುದೆಂದರೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದೆಂದರ್ಥ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಕೆಲಸ ನಿಂತುಹೋದರೆ ಅದೇ ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಸಾವು. ನಾವು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಷ್ಟೂ ನಾವು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯುತಪ್ರಾಯರಾಗುತ್ತೇವೆ. ದೇಹದ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನ

ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯೆ ಅವಶ್ಯಕ. ನಮ್ಮ ಮಿದುಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿದಷ್ಟೂ ಅದರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಆಂತರಿಕ ಪ್ರತಿಭೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದೇ ಕೆಲಸದ ಮೂಲಕ. ಅಂಗ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೇಳಿಕೆ ಇದೆ : “ಮಿಣುಕು ಹುಳುವು ಬೆಳಗುವುದು ಅದು ಹಾರುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ.” ಯು: ಕ್ರಿಯಾಪಾನ್ ಸ ಪಂಡಿತ:—ಯಾರು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲನೋ ಅವನೇ ಜ್ಞಾನಿ—ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಹೇಳಿಕೆಯೊಂದಿದೆ. ಉದ್ಯೋಗಿನಂ ಪುರುಷ ಸಿಂಹಮುಪೈತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ:—ಉದ್ಯೋಗವುಳ್ಳವನನ್ನೂ ಪುರುಷ ಸಿಂಹನನ್ನೂ ಐಶ್ವರ್ಯ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತದೆ—ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮಾನವನೆಂದರೆ
ಕರ್ಮಜೀವಿ,
ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನು
ನಿರ್ಜೀವಿ.
—ಜೋಸೆಫ್ ಕಾನ್ರಾಡ್
(Joseph Conrad)

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಸ್ವಭಾವಗಳಿವೆ: ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ನಿವೃತ್ತಿ. ಮೊದಲನೆಯದು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗುವ ಸ್ವಭಾವ. ಎರಡನೆಯದು ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ತಾನಿರುವ ಸ್ವಭಾವ. ಮೊದಲನೆಯದು ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದು ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯದು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯನಾದ ಪುರುಷ ಅಥವಾ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದು. ಮಾನವ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪುರುಷರ ಸಂಯೋಗ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡೂ ಸ್ವಭಾವಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಅನೇಕರು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯತೆಯನ್ನೇ ನಿವೃತ್ತಿ ಎಂದು ಭ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಏನೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡದೇ ಇದ್ದರೂ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ತೀವ್ರ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ನಿಜವಾದ ನಿವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸೂ ಶಾಂತಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಅವರು ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದರೂ ಅವರ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿಂತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರೂ ಶಾಂತ ಮನಸ್ಕರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕವೊಂದಿದೆ:

ನಿವೃತ್ತಿರಪಿ ಮೂಢಸ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿರಪಿ ಪುನಃಪುನಃ |

ಪ್ರವೃತ್ತಿರಪಿ ಧೀರಸ್ಯ ನಿವೃತ್ತಿಫಲಭಾಗಿನೀ ||

“ಮೂಢನ ಪಾಲಿಗೆ ನಿವೃತ್ತಿಯೂ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ಧೀನಿಯಾದವನಿಗೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೂ ನಿವೃತ್ತಿಯ ಫಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.” ಇಂತಹ ಮೂಢರು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ

ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಲೆದಾಟ ಎಷ್ಟೋ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ—ಅದೂ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದರಿಂದ. ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ ಅವರು ಸೋಮಾರಿಗಳಂತೆ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯರಾಗಿ ಕುಳಿತರೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಹುಚ್ಚಿದ್ದು ಅಲೆಯುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಗೊಂದಲಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ, ಜೀವನವನ್ನು ದುಃಖಮಯವಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಅಲೆಕ್ಸಿಸ್ ಕ್ಯಾರೆಲ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: “ಜೀವನದ ವಿರುದ್ಧ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯ ಮಾರ್ಫಿನ್ ಮುಂತಾದವು ಗಳಗಿತ ಕೆಲಸ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ.” ಚಿಂತೆ, ದುಃಖ, ದುಗುಡ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮರೆಯಲು ಜನರು ಕುಡಿತ ಮತ್ತು ದ್ರಗ್ ಸೇವನೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇನೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಅಷ್ಟೇ. ಇದರ ಬದಲು ಅವರು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರೆ ಅವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕರಗಿಹೋಗುತ್ತವೆ. ಎಷ್ಟೋ ಮಾನಸಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಕೆಲಸವೇ ಪರಮಾಷ್ಠೆ.

ಮೂಲಭೂತ ಆವಶ್ಯಕತೆ

ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದಾಗಲೇ ಬಾಳಿಕೆ ಬರುವುದು. ಸುಮ್ಮನೆ ಹಾಗೆಯೇ ಇಟ್ಟರೆ ಬೇಗ ಹಾಳಾಗುತ್ತವೆ. ಕಾರನ್ನು ಕೊಂಡು ಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನೆ ಗ್ಯಾರೇಜಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟರೆ ಅದು ಬೇಗನೆ ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ. ದಿನವೂ ಅದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಓಡಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಜೀವನವೂ ಕೂಡ. ಅದು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಆರೋಗ್ಯವಂತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಡಮೆ ಸಮಯದ ತೀವ್ರ ವ್ಯಾಯಾಮಕ್ಕಿಂತ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಹದವಾದ ಭೌತಿಕ ಕೆಲಸ ದೇಹಾರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ತಮವೆಂದು ತಜ್ಞರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ (ರೀಡರ್ಸ್ ಡೈಜೆಸ್ಟ್, ಫೆಬ್ರವರಿ, ೨೦೦೨). ಹಿತಮಿತವಾದ ಭೌತಿಕ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಅದರಿಂದ ಒಂದು ಕೆಲಸವೂ ಆದಂತಾಗುತ್ತದೆ, ವ್ಯಾಯಾಮ ಶಾಲೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವುದರ ಸಮಯವೂ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಹಣವೂ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಬಹುಮಂದಿ ವಯಸ್ಕರು ದಿನದಲ್ಲಿ ೩೦ ನಿಮಿಷದ ಭೌತಿಕ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವಂತೆ ಮತ್ತು ಸಂಪೂರ್ಣ ಕೆಲಸ ವನ್ನೇ ಮಾಡದೆ ಇರುವವರೂ ಅನೇಕರಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೇ ಇರುವ ಜೀವನ ಶೈಲಿ ಅಕಾಲ ಮೃತ್ಯು ಮತ್ತು ಅನವಶ್ಯಕ ಕಾಯಿಲೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆಂದು ವರದಿಯು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆಯುವುದು, ಮನೆಯನ್ನು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದು, ಸ್ವಲ್ಪ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಕೆಲಸ ಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಈ ರೀತಿಯ ರಚನಾತ್ಮಕ ಕೆಲಸ ವ್ಯರ್ಥ ವ್ಯಾಯಾಮಗಳಿಗಿಂತ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಎಷ್ಟೋ ಉತ್ತಮ. ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ನಾವು ಯಂತ್ರಗಳಿಗೆ ವಹಿಸುವುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಮಾಡಲು

ಯಾವ ಕೆಲಸವೂ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿ ಜೀವನವೇ ವ್ಯರ್ಥವೆನಿಸುವ ದುಗುಡತೆಯ ಮನೋವ್ಯಾಧಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಭೌತಿಕ ಕೆಲಸ ದೇಹ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕ.

ಕೆಲಸ ಯಾವಾಗಲೂ ಸುಖವನ್ನು ನೀಡದೆ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಸುಖ ಇರಲಾರದು. —ದಿಸ್ರೇಲಿ (Disraeli)

ಅನೇಕರು ಕೆಲಸವೇ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಅದರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ರೀತಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವೇ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಅರಿಯರು. ಅಂಥವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸ ಜಾಸ್ತಿಯಾದರೆ ಗೊಣಗುತ್ತಾರೆ, ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೂ ರೇಗುತ್ತಾರೆ. “ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ನನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ” ಎಂದು ದೂರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕೆಲಸ ಒಂದು ಮೂಲಭೂತ ಆವಶ್ಯಕತೆ, ನನ್ನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವವರು ಕೆಲಸವನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ನನಗೆ ಕೆಲಸ ಜಾಸ್ತಿ, ಇತರರಿಗೆ ಕಡಮೆ ಎಂದು ಗೊಣಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಇಷ್ಟ ಪಡುವ ವಸ್ತು ನಮಗೆ ಜಾಸ್ತಿ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತೇವೆಯೇ ಹೊರತು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಕ್ರಿಯಾಪ್ರವಾಹ

ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧ : ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಮತ್ತು ಸಂಕಲ್ಪಿತ. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕೆಲಸಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ—ಉಸಿರಾಟ, ರಕ್ತಚಲನೆ, ಮನಸ್ಸಿನ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ. ನಾವೇ ಇಚ್ಛಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳು ಸಂಕಲ್ಪಿತ. ಇವೆರಡೂ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರದ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆ ಇದೆ. ಇದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಇಚ್ಛಾಪೂರ್ವಕವಲ್ಲ, ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೂ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ಅವನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇಚ್ಛಾಪೂರ್ವಕ. ಹೀಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಎಷ್ಟೋ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಕೌಟುಂಬಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯ ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರಭಾವಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ, ನಮ್ಮ ಅರಿವಿಲ್ಲದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಇವಾವುಗಳೂ ಇಚ್ಛಾಪೂರ್ವಕವಲ್ಲ, ಸ್ವಸಂಕಲ್ಪಿತವಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಎಷ್ಟೋ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಮ್ಮೊಳಗಿನ ಆಸೆಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲೂ ನಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಇಚ್ಛೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಪ್ರಾಣದ ಆಸೆಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿರುವುದು. ಇವಿಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಉನ್ನತ

ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಆದರ್ಶಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ನಾವು ಎಷ್ಟೋ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಆಸೆಗಳಾಗಲಿ, ಉನ್ನತ ಆದರ್ಶಗಳಾಗಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಮನೋರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವು ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಸೇರಿದುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ಪ್ರಕೃತಿಗೇ ಸೇರಿದವು. ಈ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕ್ರಿಯಾಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ತೇಲಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಅನೇಕ ಹಾಯಿ ಹಡಗುಗಳು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುತ್ತಿವೆ. ಗಾಳಿ ಮಾತ್ರ ಒಂದೇ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆಯಾಯ ಹಡಗಿನವರು ತಮ್ಮ ಹಾಯಿಯನ್ನು ತಾವು ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೋ ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು, ಒಂದೇ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುವ ಗಾಳಿಯ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಅವರವರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುತ್ತಾರೆ. (ಈ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು *You Can Win* ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡುದು). ಹಾಗೆಯೇ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ವಿವಿಧ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ನಾವು ನಮ್ಮ ಹಡಗು ಉನ್ನತ ಆದರ್ಶದ ಕಡೆ ಚಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಈ ಇಚ್ಛೆಯೂ ಪ್ರಕೃತಿಗೇ ಸೇರಿದುದಾದರೂ ಇದು ಅಂತರಾತ್ಮನ ಬೆಳಕಿನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಆಟವಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಹಿರಿಯರ ಗಮನ ಅವರ ಕಡೆ ಇದ್ದರೆ ಅವರ ಆಟದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಯಂತ್ರಣ ವಿರುತ್ತದೆ, ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಅಂತಃಸಾಕ್ಷಿಯ ದೃಷ್ಟಿ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಕಡೆಗೂ ಇರಬೇಕು. ಆಗ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸದ ಸ್ವರೂಪವೇ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಎಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೂ, ಏನೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಉನ್ನತ ಆದರ್ಶದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ, ಅದರ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಬಹುದು. ಆಗ ನಾವು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವೂ ಉದಾತ್ತವಾಗುವುದು, ಅದು ಕೇವಲ ಅನಿವಾರ್ಯ ದುಡಿಮೆಯಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಕೆಲಸ ನಮಗೆ ಆನಂದವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ದುಡಿಮೆಯ ಬಾಧೆ

“ದುಡಿಮೆಯು ಮನಸ್ಸಿನ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಕೆರಳಿಸದೆ ಕೇವಲ ಕಾಯಕಷ್ಟವಾದಾಗ, ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಬಿಡುವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಾಹ್ಯ ಸಡಗರಗಳನ್ನೂ, ಉದ್ರೇಕಗಳನ್ನೂ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಡಗರಗಳನ್ನು, ಉದ್ರೇಕಗಳನ್ನು ಉಣಬಡಿಸುವ ಉದ್ಯಮಗಳು ನಾಯಿಕೊಡೆಗಳಂತೆ ತಲೆಯೆತ್ತುತ್ತಿವೆ. ಇದರ ಅರ್ಥ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಜನರಿಗೆ ಈ ಉದ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಮೆ. ಹೀಗೆ, ಬಿಡುವು ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.... ಹೀಗೆ, ಒಂದು ಜನಸಮುದಾಯದ ಬಿಡುವಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹೆಚ್ಚಳವೂ ಅದರ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು

ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಬಿಡುವನ್ನು ಜನರು ತಪ್ಪದೇ ನಿರ್ದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಮೌನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವುದಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ದುಡಿಮೆ ಹಾಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಬಿಡುವನ್ನು ಕಳೆಯುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದು ಹಾಗಲ್ಲ. ನನಗನಿಸುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಬದಲಾಗದ ನಿರ್ದ್ರೆಯ ಅವಧಿಯೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಆಧುನಿಕ ಮಾನವನ ಬಿಡುವು ಎಂದರೆ ಅನ್ಯರ ದುಡಿಮೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತಾಯವನ್ನು ಹೇರುವುದು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕ ವಸ್ತುಗಳ ಸೇವನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗುವುದು. ನಾಗರಿಕತೆ ಮುಂದುವರಿ ದಂತೆಲ್ಲ ಬಿಡುವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಗುರುತ್ವಕೇಂದ್ರವು ಜೀವನದ ದುಡಿಮೆಯ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಬಿಡುವಿನ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ನಾಗರಿಕತೆಯ ನಿಜವಾದ ಅಮ್ಲಪರೀಕ್ಷೆಯು (acid test), ಅದು ತನ್ನ ಬಿಡುವಿನ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿದೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ನೆಲೆಯನ್ನಾಗಿಯೂ ಧೈಯವನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ಒಂದು ನಾಗರಿಕತೆಯು ಈ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು ಬರಬಲ್ಲದು.” (ನೋಡಿ, ಸ್ವಾಮಿ ರಂಗನಾಥಾನಂದ, ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ವಿಶ್ವಸಂದೇಶ, ಭಾಗ, ೧, ಪುಟ. ೪೩೮)

ಬದುಕು ಶಾಶ್ವತವೋ ಎಂಬಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ, ಆದರೆ ಇಂದೇ ಸಾಯುವಿರೋ ಎಂಬಂತೆ ಬದುಕಿ. —ಸೇಂಟ್ ಎಡ್ಮಂಡ್ (St.Edmund)

ಮೂರು ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು

ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸವೂ ವೈಯಕ್ತಿಕವಲ್ಲ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಯಾಮವಿರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಂಕುಚಿತ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡದೆ ಅದನ್ನು ಪೂರ್ಣದ ಒಂದು ಅಂಶವಾಗಿ ನೋಡಬೇಕು. ಆಗ ಕೆಲಸ ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೆಲಸವು ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಎರಡರೊಡನೆಯೂ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಹೊರೆಯಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಕೆಲಸ ಬೇಸರವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೆಲಸ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದಾಗ ಅದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಂತಸ್ಸತ್ವವನ್ನು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಸುತ್ತದೆ. ಆಗ ಕೆಲಸ ಬೇಸರವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ಕಡೆ ಒಂದು ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಕಲ್ಲು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನನ್ನು “ನೀನು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ?”

ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ "ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲವೇ? ನಾನು ಕಲ್ಲು ಕುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದೇನೆ" ಎಂದು ಬೇಸರದಿಂದ ನುಡಿದ. ಎರಡನೆಯವ ನನ್ನು ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದಾಗ, "ನನ್ನ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ" ಎಂದನು. ಮೂರನೆಯವನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಹೇಳಿದ "ನಾನು ದೇವಸ್ಥಾನ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದೇನೆ" ಎಂದು. ಈ ಮೂವರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ವ್ಯತ್ಯಾಸ! ಮೊದಲನೆಯವನು ಅಯ್ಯೋ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲ ಎಂದು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಎರಡನೆಯವನು ತನ್ನ ಜೀವನೋಪಾಯದ ದೃಷ್ಟಿ, ಅವನಿಗೆ ಬರುವ ಕೂಲಿ ಮುಖ್ಯ. ಮೂರನೆಯವನು ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ದೇವಾಲಯದ ಕಾರ್ಯದೊಡನೆ ಗುರುತಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಪೂರ್ಣತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿದೆ. ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಇಡೀ ಸಮಾಜದೊಡನೆ ಹೊಂದಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ: ಭುಂಜತೇ ತೇ ತತ್ಪುಂ ಪಾಪಾ ಯೇ ಪಚುತ್ಯಾತ್ಮಕಾರಣಾತ್ | - "ಯಾರು ತಮಗಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಪಾಪವನ್ನೇ ಉಣ್ಣುತ್ತಾರೆ." ಇದು ಕೇವಲ ಅಡುಗೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದಲ್ಲ. ನಾವು ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸು

ತ್ತದೆ ಅಂದರೆ ನಾವು ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಕೇವಲ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಎಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಅದರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಯಾಮವನ್ನು ಅರಿತು ಅದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. ಆಗ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದವುಗಳಲ್ಲ—ಒಂದೊಂದು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿತ ವನ್ನೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕತೆಯನ್ನೂ ನಾವು ಕಾಣುವಂತಾಗಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ವ್ಯಕ್ತಿ-ಸಮಾಗಳ ಸಂಬಂಧ ನಾವು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕ. ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸರಿಯಾದ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಕರ್ಮವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಉತ್ತಮ, ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸಮಾಜವನ್ನು ನಾವು ನಿರ್ಮಿಸಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ "ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ" ಎಂಬ ಶಿವಶರಣರು ಟಂಕಿಸಿದ ಮಾತು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದೆ.

*

ಸತ್ಯಮರ್ಯಾದೆ ದಾನ

ಮಹಮದ್ ಗುರು ಒಮ್ಮೆ "ದಾನವು ಪ್ರತಿ ಮುಸ್ಲಿಮನೂ ಮಾಡಲೇಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯ" ಎಂದರು.

"ದಾನ ಮಾಡಲು ಏನೂ ಇಲ್ಲದವನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು, ಗುರುವೆ?" ಎಂದು ಸಂಗಡಿಗರು ಕೇಳಿದರಂತೆ.

"ವೇವರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕೈಗಳಿಂದ ದುಡಿದು, ಸಂಪಾದಿಸಿ, ದಾನಕೊಡಬೇಕು" ಎಂದರು ಗುರು.

"ದುಡಿದರೂ ಸಂಪಾದನೆಯಾಗದೆ ಹೋದರೆ?"

"ದುಃಖದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಕೈಲಾದ ಸಹಾಯ ನೀಡಬೇಕು."

"ಅದೂ ಆಗದೆ ಹೋದರೆ?"

"ಅದೂ ಆಗದೆ ಹೋದವರು ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿ, ದುಷ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿರಲಿ. ಅದು ಅವರು ನಡೆಸುವ ದಾನ" ಎಂದರು ಗುರು.

ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ "ಮಾಡಿದ ಒಂದೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವೂ ದಾನವೇ. ನೆರೆಯವರನ್ನು ನಗುಮುಖದಿಂದ ಕಂಡರೆ, ಅದು ದಾನ. ನಿನ್ನ ಪಾತ್ರೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪಾತ್ರೆಗೆ ನೀರು ಹುಯಿದರೆ, ಅದು ದಾನ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಅಪಾಯಕರವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿಹಾಕುವುದು, ಅದೂ ದಾನವೇ. ವಿಧವೆಯರ ಪರವಾಗಿಯೂ ನಿರ್ಗತಿಕರ ಪರವಾಗಿಯೂ ಮಾಡುವ ಶ್ರಮಿಸುವನೋ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಪುಣ್ಯ, ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ" ಎಂದರು.

ಮತ್ತೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗುರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು :

"ವ್ಯಭಿಚಾರಿಗಳೊಬ್ಬಳು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಾಯಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಬಾವಿಯ ಕಟ್ಟೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಅದು ದಾಹದಿಂದ ಒದ್ದಾಡುತ್ತ ನಾಲಿಗೆ ಚಾಚಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಿ ಮರುಕಗೊಂಡು, ತನ್ನ ಪಾದರಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆಗೆ ಕಟ್ಟಿ, ಬಾವಿಯಿಂದ ನೀರೇಳಿದು ನಾಯಿಗೆ ಕುಡಿಸಿದಳು. ಈ ಜಲದಾನದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಅವಳ ಪಾಪಗಳನ್ನು ದೇವರು ಕ್ಷಮಿಸಿದನು. ಅವಳು ಪುಣ್ಯಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆದಳು."

("ಭ್ರಮರ" ಅವರ "ವಿಚಾರರಶ್ಮಿ" ಗ್ರಂಥದಿಂದ) *